

UNDIRBÚNINGUR MÓTTÖKU FLÓTTAMANNA

Sigurður Þór Ágústsson

Grunnskóli Húnaþings vestra
febrúar 2019

Efnisyfirlit

Vinnulisti fyrir undirbúning móttöku flóttamanna í Húnaþingi vestra – samantekt eftir vinnusmiðju 4. – 6. febrúar.	2
Almenn þjónusta – kaupfélag, póstur, hársnyrting o.þ.h.	2
Félagsþjónusta	2
Grunnskóli	2
Heilsugæsla	3
Húsnæði	3
Kirkjan	3
Leikskóli	3
Rauði krossinn	4
Símar og tölvur	4
Túlkþjónusta	4
Verkefnastjóri	4
Vinnumálastofnun	4
Viðtökuáætlun fyrir nýja Íslendinga í Grunnskóla Húnaþings vestra (í gildi)	5
Flóttabörn	5
Tillögur að breytingum vegna móttöku flóttamanna eða hælisleitenda	5
Fyrstu skref í móttöku nemenda	6
Verkferlar hjá Reykjavíkurborg	8
Flóttamenn frá Sírlandi 2017	8
Aukinn stuðningur	8
Stoðdeild	8
Starfshópur um móttöku og aðlögun sem hægt væri að leita í smiðju til	8
Staðan í Reykjavík 2018	9
Skýrsla norrænnar velferðarnefndar	9

Grunnskóli Húnaþings vestra

Vinna við nýja viðtökuáætlun nýrra Íslendinga

Vinnulisti fyrir undirbúning móttöku flóttamanna í Húnaþingi vestra – samantekt eftir vinnusmiðju 4. – 6. febrúar.

Almenn þjónusta – kaupfélag, póstur, hársnyrting o.þ.h.

- Hlutverk sjálfboðaliða
- Útbúa lista yfir þjónustuaðila, fræða þá og undirbúa. T.d. varðandi matvæli, hvað er til sem nýtist þeim og hvað ætti annað að vera til? (Achmed)

Félagsþjónusta

- Félagráðgjöf
- Sálfræðiþjónusta
- Greina verkefni starfsmanna og áætla hvað bætist mikið við í tengslum við aðra þjónustuveitendur/stofnanir.
- Muna eftir skattamálum – skila skattaskýrslu til að fá ekki áætlun og missa barnabætur.

Grunnskóli

- Hugmynd um skólaforeldra, foreldrar sem eiga barn/börn í sama bekk og barnið sem kemur til Íslands og verður til stuðnings í samskiptum við skóla, heimanám o.þ.h.
- Fræðsla til starfsmanna skólans.
  - Hefðir, venjur og siðir í Sírylandi. (matur, snerting, staða karla og kvenna)
  - Trúarlegur bakgrunnur.
  - Forsaga nemenda og foreldra hvað varðar áföll, morð, pyntingar, menntun.
  - Sund og íþróttir (klæðnaður).
  - Fræðsla um sálræna erfiðleika þannig að nemendur sem þurfa aðstoð fái réttan stuðning.
  - Námskeið í sænska matskerfinu.
  - Námskeið um einkenni PTSD og trauma – þekkja einkenni og hvert á að leita aðstoðar.
  - Fræðsla um við-kúltúr og ég-kúltur (DRO) sem getur verið misjafn í grundvallagildum fjölskyldna.
  - Fræðsla um mismunandi hvatningu til nemenda um hvað er gott, t.d. að borða sjálfur.
  - Munurinn á því að vera í klan og state.
  - Kenna börnum leiki og reglur svo þau öðlist öryggi. Horfa til mismunandi viðhorf til frjálsra leikja á eftirlits fullorðinna.
- Stoðdeild - aukinn stuðningur - umsjónaraðili/verkefnastjóri í skólanum
- Mat á námslegri og félagslegri stöðu nemenda. Skipulagið er ólíkt eftir því hvort börn eru með mikla skólareynslu eða ekki.
- Nám og aðlögun sé byggð á styrkleikum og þekkingu barna og byggðar upp miklar væntingar til þeirra.
- Vinna að því að börn og ungmenni fái tækifæri til að viðhalda eigin menningu samhliða því að kynna og aðlagast nýju samfélagi
- Túlkaþjónusta
- Einn enskumælandi aðili flóttamanna gæti verið brúarsmiður samskipta í skólanum.
- Stjórnendur hitta kennarateymi á 6 vikna fresti til að fara yfir stöðu nemenda.
- Verkefnastjóri vegna flóttamanna í Húnaþingi vestra sitji alla fundi með foreldrum og er upplýstur um stöðu og áætlanir vegna nemenda sem heyra undir starfssvið hans.
- Helstu upplýsingar um skólann á ensku.
- Sálfræðiþjónusta.
- Einkenni áfalla geta „erfst“. Börn geta tekið upp einkenni foreldra eða systkina þó þau fæðist á Íslandi eða hafa ekki orðið fyrir eða upplifað áföll. Til dæmis ef þau hafa heyrt of mikið eða of lítið og búa sjálf til mynd.
- Nota STROF sem leiðarljós í skólastarfi (DRO).
- Mind spring í skólastarfi fyrir börn (DRO)
- Samantekt fyrir kennara og viðtalsblöð, sjá drög að viðtökuáætlun.

Grunnskóli Húnaþings vestra

Vinna við nýja viðtökuáætlun nýrra Íslendinga

- Móðurmálskennsla flóttamanna, t.d. eitt af foreldrunum ef þau eru hæf til þess. Sérstaklega einhver sem nemendur geta litið upp til.
- Húsnæðisskipulag innan skólans.
- Frístundastarf eftir skóla og sumarfrístund fyrir eldri nemendur og sumarfrí
- Móttökukennari – umsjónarmaður/stuðningur – hlutverk stoðþjónustu.

Heilsugæsla

- Læknar, hvaða verkefni bætast við? Meðferðir – rannsóknir - ávísanir?
- Hlutverk og verkefni hjúkunarfræðinga
  - Hvað bætist við? – Skimun – meðferðir – eftirfylgni – fræðsla – fleira?
  - Skjólahjúkrun – leikskóli og grunnskóli – hvernig aukningu má búast við vegna flóttamanna – fræðsla – viðtöl – skoðanir -eftirfylgni - fleira?
- Sálfræðiþjónusta heilsugæslunnar – umfang og bjargir.

Húsnæði

- Fjöldi fjölskyldna og íbúða.
- Samningar um leigu og leigutíma.
- Síma- og nettenging.

Kirkjan

- Sálgæsla og stuðningur fyrir flóttamenn/starfsmenn/sjálfbóaliða
- Hjálparstarf kirkjunnar.
- Frístundastarf kirkjunnar.

Leikskóli

- Hugmynd um skólaforeldra, foreldrar sem eiga barn/börn í sama árgangi og barnið sem kemur til Íslands og verður til stuðnings í samskiptum við skóla.
- Fræðsla til starfsmanna skólans.
  - Hefðir, venjur og siðir í Sírylandi. (matur, snerting, staða karla og kvenna)
  - Trúarlegur bakgrunnur.
  - Forsaga nemenda og foreldra hvað varðar áföll, morð, pyntingar, menntun.
  - Sund og íþróttir (klæðnaður).
  - Fræðsla um sálræna erfiðleika þannig að nemendur sem þurfa aðstoð fái réttan stuðning.
  - Námskeið um einkenni PTSD og trauma – þekkja einkenni og hvert á að leita aðstoðar.
  - Fræðsla um við-kúltúr og ég-kúltúr (DRO) sem getur verið misjafn í grundvallagildum fjölskyldna
  - Fræðsla um mismunandi hvatningu til nemenda um hvað er gott, t.d. að borða sjálfur.
  - Munurinn á því að vera í klan og state.
  - Kenna börnum leiki og reglur svo þau öðlist öryggi. Horfa til mismunandi viðhorf til frjálsra leikja á eftirlits fullorðinna.
- Stoðdeild - aukinn stuðningur - umsjónaraðili/verkefnastjóri í skólanum
- Nám og aðlögun sé byggð á styrkleikum og þekkingu barna og byggðar upp miklar væntingar til þeirra.
- Vinna að því að börn og ungmenni fái tækifæri til að viðhalda eigin menningu samhliða því að kynnast og aðlagast nýju samfélagi.
- Túlkaþjónusta
- Einn enskumælandi aðili flóttamanna gæti verið brúarsmiður samskipta í skólanum.
- Verkefnastjóri vegna flóttamanna í Húnaþingi vestra sitji alla fundi með foreldrum og er upplýstur um stöðu og áætlanir vegna nemenda sem heyra undir starfssvið hans.
- Helstu upplýsingar um skólann á ensku.

Grunnskóli Húnaþings vestra

Vinna við nýja viðtökuáætlun nýrra Íslendinga

- Sálfræðiþjónusta.
- Einkenni áfalla geta „erfst“. Börn geta tekið upp einkenni foreldra eða systkina þó þau fæðist á Íslandi eða hafa ekki orðið fyrir eða upplifað áföll. Til dæmis ef þau hafa heyrt of mikið eða of lítið og búa sjálf til mynd.
- Nota STROF sem leiðarljós í skólastarfi (DRO).
- Mind spring í skólastarfi fyrir börn (DRO)
- Húsnæðisskipulag innan skólans.
- Sumarfrí
- Móttökukennari – umsjónarmaður/stuðningur – hlutverk stoðþjónustu.
-

Rauði krossinn

- Handbók Rauða krossins
- Stuðningsfjölskyldur eftir flokkum? – skóli – heilbrigðismál – vinna – daglegt líf

Símar og tölvur

- Tölvukunnátta flóttamanna og bjargir sem eru á netinu.

Túlkþjónusta

- Staðsettur á Hvammstanga?

Verkefnastjóri

- Stuðningshópur þar sem þeir aðilar sem sinna verkefnum tengdum flóttamönnum fá stuðning og hópameðferðir (sbr. vinnusmiðju DRO) til að koma í veg fyrir burnout.
  - Listi yfir það sem þú ætlar að gera fyrir þig utan vinnunnar í vikunni
  - Fara yfir listann og skoða síðustu viku hvað var gert
  - Stuðningshópar – segja frá og hlusta – án þess að gefa ráð en hrós fyrir að deila.
  - Bjargir fyrir starfsmenn.
  - Kynning á því sem starfsmenn eru góðir í/hreyknir af.
  -
- Námskeið um einkenni PTSD og trauma – þekkja einkenni og hvert á að leita aðstoðar.
  - Einfalt skema – detecting trauma (DRO) – 10 sp. og samantekt á áhættu.
- Samræmd móttaka flóttafólks – Velferðarráðuneytið.
- Tímalína í undirbúningsvinnu þar sem sett er upp hvað er gert hvenær og af hverjum
  - Einfaldari tímalína þar sem flóttamenn fá yfirsýn yfir þá þjónustu og upplýsingar sem þeir fá og hvenær.
- Ræða um hvað áföll geta haft mikil á hrif á líðan og líkama og það séu margar leiðir til þess að vinna með það í stað þess að tala um greiningar og sálfræðiaðstoð(t.d. Mind spring (DRO))
- Starfshlutfall t.d. 25-50% tvo mánuði fyrir komu, 100% í 6 mánuði og svo í 50% starfi næstu 10-12 mánuði til að lengja starfstíma hans og eftirfylgni. Reynsla verkefnastjóra á Ísafirði var að ekki var nægjanlegur tími í undirbúning og erfitt fyrir flóttamenn að allt í einu verði enginn eftir árið.

Vinumálastofnun

- Atvinnuleit
- Réttindi og skyldur
-

Viðtökuáætlun fyrir nýja Íslendinga í Grunnskóla Húnaþings vestra (í gildi)

Þegar nemandi með annað móðurmál en íslensku kemur í skólann er upplýsinga aflað um hann, fyrri skólagöngu og námsstöðu. Fundur er boðaður með foreldrum, umsjónarkennara, stuðningskennara og deildarstjóra eða aðstoðarskólalastjóra ásamt túlki ef þörf krefur.

Á þessum fundi er farið yfir þjónustu og stoðkerfi skólans, aðkoma Fjölskyldusviðs Húnaþings vestra kynnt, settur niður grunnur að einstaklingsáætlun og samskiptaleiðir ákveðnar, s.s. símatími, samskiptabækur eða fastir fundir. Nemandi sækir strax almenna tíma í sínum umsjónarbekk og tímafjöldi í námsveri fer eftir aldri, námsstöðu og dvalartíma á Íslandi.

Stuðningskennari (nýbúakennari) og umsjónarkennari skipuleggja síðan og aðlaga námsefni nemandans. Oftast er byggt á að nemandi þurfi grunn úr námsefni yngri bekkja. Í íslenskukennslu hjá nýbúakennara er lögð áhersla á orðaforða, málskilning, málnotkun, lesskilning, talmál o.s.frv. Unnið er með margvíslegt námsefni. Lögð er áhersla á góða samvinnu allra og góða líðan nemenda.

Flóttabörn

Í 27. gr. reglugerðar um útlendinga (540/207) er fjallað um menntun barna. Þar segir að börnum fram að 18 ára aldri skuli tryggð menntun og að „leitast skuli við að mæta þörfum fjölskyldna í þjónustu sveitarfélaga með daggæslu, leikskóla, framhaldsskóla eða öðrum menntaúrræðum“ en auk þess er öllum börnum á grunnskólaaldri skylt að sækja grunnskóla.

Tillögur að breytingum vegna móttöku flóttamanna eða hælisleitenda

- Hugmynd um skólaforeldra, foreldrar sem eiga barn/börn í sama bekk og barnið sem kemur til Íslands og verður til stuðnings í samskiptum við skóla, heimanám o.þ.h.
- Fræðsla til starfsmanna skólans.
  - Hefðir, venjur og siðir í Sírylandi. (matur, snerting, staða karla og kvenna)
  - Trúarlegur bakgrunnur.
  - Forsaga nemenda og foreldra hvað varðar áföll, morð, pyntingar, menntun.
  - Sund og íþróttir (klæðnaður).
  - Fræðsla um sálræna erfiðleika þannig að nemendur sem þurfa aðstoð fái réttan stuðning.
  - Námskeið í sænska matskerfinu.
  - Námskeið um einkenni PTSD og trauma – þekkja einkenni og hvert á að leita aðstoðar.
  - Fræðsla um við-kúltúr og ég-kúltur (DRO) sem getur verið misjafn í grundvallagildum fjölskyldna.
  - Fræðsla um mismunandi hvatningu til nemenda um hvað er gott, t.d. að borða sjálfur.
  - Munurinn á því að vera í klan og state.
  - Kenna börnum leiki og reglur svo þau öðlist öryggi. Horfa til mismunandi viðhorf til frjálsra leikja á eftirlits fullorðinna.
- Stoðdeild - aukinn stuðningur - umsjónaraðili/verkefnastjóri í skólanum
- Mat á námslegri og félagslegri stöðu nemenda. Skipulagið er ólíkt eftir því hvort börn eru með mikla skólareynslu eða ekki.
- Nám og aðlögun sé byggð á styrkleikum og þekkingu barna og byggðar upp miklar væntingar til þeirra.
- Vinna að því að börn og ungmenni fái tækifæri til að viðhalda eigin menningu samhliða því að kynnast og aðlagast nýju samfélagi
- Túlkþjónusta
- Einn enskumælandi aðili flóttamanna gæti verið brúarsmiður samskipta í skólanum.
- Stjórnendur hitta kennarateymi á 6 vikna fresti til að fara yfir stöðu nemenda.

Grunnskóli Húnaþings vestra

Vinna við nýja viðtökuáætlun nýrra Íslendinga

- Verkefnastjóri vegna flóttamanna í Húnaþingi vestra sitji alla fundi með foreldrum og er upplýstur um stöðu og áætlanir vegna nemenda sem heyra undir starfssvið hans.
- Helstu upplýsingar um skólann á ensku.
- Sálfræðiþjónusta.
- Einkenni áfalla geta „erfst“. Börn geta tekið upp einkenni foreldra eða systkina þó þau fæðist á Íslandi eða hafa ekki orðið fyrir eða upplifað áföll. Til dæmis ef þau hafa heyrt of mikið eða of lítið og búa sjálf til mynd.
- Nota STROF sem leiðarljós í skólastarfi (DRO).
- Mind spring í skólastarfi fyrir börn (DRO)
- Samantekt fyrir kennara og viðtalsblöð, sjá drög að viðtökuáætlun.
- Móðurmálskennsla flóttamanna, t.d. eitt af foreldrunum ef þau eru hæf til þess. Sérstaklega einhver sem nemendur geta litið upp til.
- Húsnæðisskipulag innan skólans.
- Frístundastarf eftir skóla og sumarfrístund fyrir eldri nemendur og sumarfrí
- Móttökukennari – umsjónarmaður/stuðningur – hlutverk stoðþjónustu.

Fyrstu skref í móttöku nemenda

1. Nemendur eru innritaðir í heimaskóla og gefinn tími í fyrsta viðtal hjá umsjónaraðila/verkefnastjóra skólans. Í skólanum er safnað saman grunnupplýsingum um fyrri skólagöngu, kunnáttu í ensku og í hvaða tungumáli nemandinn er sterkastur. Reynslan er sú að það er ekki alltaf móðurmál nemenda þar sem sumir nemendur hafa verið á flakki á milli landa, aðrir hafa verið flóttamannabúðum jafnvel í lengri tíma og náð tókum á tungumáli viðkomandi lands.

2. Næsta skref er að funda með nemanda og fjölskyldu með félagsþjónstu. Hver fundur er um þriggja klukkustunda langur, honum stýrir umsjónaraðili/verkefnastjóri og ávallt er túlkur viðstaddur. Notað er sænska matskerfið¹.

Fundirnir eru þrískiptir:

- Fyrst er byrjað á um klukkustundarfundi með foreldrum þar sem farið er yfir almenna þekkingu og reynslu. Túlkad er á sterkasta tungumáli nemandans en í viðtalinu er könnuð fyrri þekking og reynsla nemandans t.d. varðandi tungumálkunnáttu, skólagöngu, styrkleika o.fl. Markmiðið er að staðsetja nemendann hvað varðar fyrri þekkingu og reynslu en niðurstöðurnar auðvelda kennurum að skipuleggja áframhaldandi nám nemandans út frá styrkleikjum hans og þörfum
- Næst er um tveggja tíma matsfundur með barni og túlki þar metnir eru þættir eins og lestrarkunnátta, skriftarkunnátta, samfélagsleg þekking (landafræði, saga, samfélagsfærni) enska og stærðfræði á móðurmáli barnanna. Matið er lagt upp eins og leikur en ekki sem próf.
  - Stöðumat í læsi felur í sér að kannað er hvar nemandinn stendur í læsi á eigin tungumáli/tungumálum og niðurstöðum skipt í tvennt:
    - Nemandi sem er skammt á veg kominn í lestri og ritun.
    - Nemandi sem er læs og skrifandi.
  - Skoðaður er talnaskilningur nemenda og er stöðumatinu skipt í tvo flokka eftir aldri: **(talnalykill?)**

¹ Samkvæmt Dröfn Rafnsdóttur deildarstjóra Miðju máls og læsis hjá Reykjavíkurborg eru kennsluráðgjafar frá þremur sveitarfélögum á suðvesturhorninu að vinna þetta og eru með þýðanda. Henni skilst að matskerfið eigi að vera tilbúið fljótlega, á næstu vikum. Henni skilst líka að þetta verði opið fyrir önnur sveitarfélög en þeir sem ætla að nota það þurfa að fara á námskeið. Matskerfinu er ætlað að meta námsstöðu (lestur, ritun og stærðfr.) og almenna þekkingu hjá börnum við komuna til landsins og fer það fram á móðurmáli þeirra.

Grunnskóli Húnaþings vestra

Vinna við nýja viðtökuáætlun nýrra Íslendinga

- Nemendur sem eru yngri en 9 ára
- Nemendur sem eru 9 ára og eldri
- Metin kunnátta í faggreinum, t.d samfélagsfræði. Markmiðið hér er að kanna kunnáttu nemandans í faggreinum skólans svo sem ensku, sögu, stærðfræði, líffræði ofl.
- Að lokum eru niðurstöður kynntar fyrir foreldrum og farið yfir næstu skref. Foreldrar skrifa undir og samþykkja ákvörðun um framhaldið áður en fundi líkur.

3. Úrræði í kjölfarið eru mjög fjölbreytt og fara eftir stöðu nemenda. Nemandi fer í móttökubekk með öðrum flóttabörnum, þar sem boðið er upp á lestrarkennslu fyrir ólæsa nemendur á mið og unglíngastigi með stuðningi í gegnum móðurmál. Lögð er áhersla á að nemendur séu ekki þar nema í 3-6 mánuði. Áhersla er á að nemendur fari í list- og verkgreinar um leið og skólaganga þeirra hefst og sem fyrst í almenna bekki eftir því sem geta þeirra og stuðningur leyfir.

Verkferlar hjá Reykjavíkurborg

Flóttamenn frá Sýrlandi 2017

Hópurinn, tuttugu og einn einstaklingur á aldrinum 1-71 árs kom til landsins í lok janúar 2017. Með í för voru þrjár barnafjölskyldur með tíu börn á aldrinum 1-12 ára. Fjögur börn voru á leikskólaaldri og fóru þau í leikskólana Hamra og Laugasól. Sex börn voru á grunnskólaaldri við komuna til landsins og hófu þau öll nám fyrstu vikunnar í Hamraskóla þar sem sérstakur kennari var ráðinn til starfa auk arabískumælandi brúarsmiðs. Börnin fluttust síðan yfir í heimaskóla sína, Laugarnesskóla, Laugalækjarskóla og Hamraskóla, að þessu tímabili loknu en kennari þeirra fór á milli skóla og fylgdi þeim eftir fyrsta árið. Frá árinu 2006 hefur reglulega verið tekið á móti börnum kvótaflóttafólks í Reykjavík en skipulag skólamála og samstarf á milli SFS og VEL vegna þessara mála hefur ekki verið í föstum skorðum og fyrirkomulagið ólíkt eftir því hvaða þjónustumiðstöð hefur séð um verkefnið hverju sinni.

Þegar hefur komið í ljós að börn í þessum hópi glíma við margþættar áskoranir en dæmi eru um að þau hafi ekki verið í skóla áður eða hafi upplifað margþætt áföll. Þá hefur orðið misbrestur á því að þjónusta við þau sé í höndum félagsráðgjafa eða annarra stuðningsaðila á þjónustumiðstöðvum og því getur tekið langan tíma að koma málum í réttan farveg bæði varðandi skólagöngu en líka varðandi önnur málefni fjölskyldunnar.

Velferðarráðuneytið vinnur nú að samræmdum reglum um þjónustu við flóttafólk óháð því með hvaða hætti það kemur til landsins. Starfshópurinn leggur áherslu á að sérstaklega verði hugað að börnum og skólagöngu í þessu sambandi og ættu tillögur um nýtt verklag við móttöku að tryggja betra ut anumhald utan um börn og fjölskyldur í þessum hópi.

Aukinn stuðningur

Aukinn stuðningur við móttöku, skipulag náms og kennslu grunnskólanemenda með íslensku sem annað tungumál í grunnskólum. a. Þeir grunnskólar sem eru með 30% - 50% hlutfall nemenda með íslensku sem annað tungumál fá til viðbótar við grunnmönnum, 75% stöðugildi umsjónaraðila. Grunnskólar með yfir 50% barna fá 100% stöðugildi umsjónaraðila. Umsjónaraðili hafi það hlutverk að bera ábyrgð á móttöku, aðlögun og skipulagi náms nemenda með íslensku sem annað tungumál. Umsjónaraðili starfar náið með öðrum kennurum skólans, veitir kennurum ráðgjöf, heldur utan um mat á framföllum barna og metur þörf fyrir aukinn stuðning við nám í samvinnu við umsjónarkennara.

Stoðdeild

Sett verði á laggirnar stoðdeild við einn grunnskóla í borginni þar sem þróað verður starf fyrir börn í 3.- 10. bekk sem þurfa sértækan stuðning við að hefja nám í íslenskum grunnskóla. Í þessum hópi eru börn flóttafólks, umsækjenda um alþjóðlega vernd og í einhverjum tilvikum börn innflytjenda sem ekki hafa skólagöngu að baki eða talið er að þurfi mikinn stuðning við nám í íslenskum grunnskóla. Lögð verði 4 áhersla á að nemendur verði að hámarki sex til níu mánuði í stoðdeild áður en þau hefja nám í heimaskóla.

Starfshópur um móttöku og aðlögun sem hægt væri að leita í smiðju til

Helstu verkefni starfshópsins voru að:

- Kanna með hvaða hætti nágrannalönd okkar standa að móttöku og aðlögun barna og ungmenna úr hópi innflytjenda, flóttafólks og umsækjenda um alþjóðlega vernd
- Kanna hvaða próf og matstæki eru nýtt í nágrannalöndum á Íslandi til að skoða stöðu þessara barna við upphaf skólagöngu með tilliti til stöðu í móðurmáli, námslegrar stöðu, heilsufarslegra þátta og velferðar og hvernig þær niðurstöður eru nýttar til að stuðla að sem farsælastri skólabyrjun/skólagöngu

Grunnskóli Húnaþings vestra

Vinna við nýja viðtökuáætlun nýrra Íslendinga

- Kanna með hvaða hætti er stutt við skóla- og frístundabyrjun barna úr hópi flóttafólks og umsækjenda um alþjóðlega vernd þar sem skólaganga hefur verið rofin eða takmörkuð og þar sem börn glíma við áfallastreitu, kvíða eða vanlíðan
- Fara yfir móttökuáætlanir í skóla- og frístundastarfi, útbúa gátlista sem einfalda nýtingu þeirra við móttöku og aðlögun þessara barna og byggir á nýju verklagi
- Skoða með hvaða hætti hægt er að nýta og kynna verklag um móttöku og aðlögun nýrra nemenda í Árbæjarhverfi í öðrum hverfum borgarinnar

Fulltrúar í starfshópnum voru:

- Bjarni Þórðarson forstöðumaður í félagsmiðstöðinni Tíunni.
  - Dagbjört Ásbjörnsdóttir verkefnastjóri fjölmennningar hjá grunnskólaskrifstofu, starfsmaður hópsins.
  - Dröfn Rafnsdóttir verkefnastjóri Miðju máls og læsis.
  - Fríða Bjarney Jónsdóttir verkefnastjóri fjölmennningar hjá leikskólaskrifstofu, formaður hópsins.
  - Hrafnís Tekla Pétursdóttir sálfræðingur í teymi um alþjóðlega vernd hjá ÞMVH
  - Sigurlaug Hrund Svavarsdóttir skólastjóri Fellaskóla
  - Trausti Jónsson verkefnastjóri frístundastarfs hjá þjónustumiðstöð Árbæjar og Grafarholts
- Starfshópurinn starfaði frá febrúar til júní 2018 og fundaði átta sinnum auk þess sem hann fór í 2ja daga náms- og kynnisferð til Noregs til að skoða móttöku og aðlögun barna innflytjenda og flóttafólks.

Staðan í Reykjavík 2018

Eins og staðan er í Reykjavík í dag er móttakan ómarkviss, ekki er stuðst við ákveðna móttökuáætlun, ekki fer fram mat á stöðu nemenda í upphafi, ekki er til staðar námsefni fyrir kennslu grunnorðafórða íslensku og hver og einn skóli er að finna upp hjólið varðandi kennslu þessara barna sem allt of oft fer fram í sérkennslumiðuðum úrræðum og er á ábyrgð sérkennara. Þá vantar að standa betur að upplýsingagjöf á milli leikskóla, grunnskóla og frístundaheimila við skólaskil barna með annað móðurmál en íslensku. Það sem kannski helst hefur farið úrskeiðis í þessum málum er að ekki hefur verið unnið jafnt og þétt á undanförunum áratug að því að bæta móttöku og skipulag náms barna með annað móðurmál en íslensku hvorki í Reykjavík né á landsvísu

Skýrsla norrænnar velferðarnefndar

Norræna velferðarnefndi gaf snemma á þessu ári út skýrsluna **School – a Basis for successful inclusion, newly arrived children and young people in the Nordic countries**. Í henni er fjallað um mikilvægi skólans og skólasamfélagsins í gagnvirkri aðlögun barna af erlendum uppruna og fjölskyldna þeirra að samfélaginu. Þar er lögð áhersla á að menntun og skólaganga hafi forvarnargildi umfram aðra þætti þegar kemur að börnum með erfiða félagslega stöðu. Standa þarf vel að móttöku, aðlögun og skipulagi náms í skólanum hjá öllum hópum innflytjenda en ekki síst börnum flóttafólks. Helstu áhersluatriði skýrslunnar eru:

- Byggt sé á styrkleikum og þekkingu barna og byggðar upp miklar væntingar til þeirra.
- Grundvöllur að því að hægt sé að skipuleggja stuðning við börnin með markvissum hætti sé að áður fram fari mat á námslegri og félagslegri stöðu.
- Vinna að því að börn og ungmenni fái tækifæri til að viðhalda eigin menningu samhliða því að kynnast og aðlagast nýju samfélagi en rannsóknir hafa sýnt að það styrki sjálfsmynd barna, félagsleg tengsl og móti grunn að gagnvirkri aðlögun
- Skapa tækifæri fyrir foreldra til að taka þátt í menntun barna sinna
- Fræða kennara um sálræna erfiðleika þannig að nemendur sem þurfa aðstoð fái réttan stuðning
- Koma á víðtæku samstarfi við aðila utan skólans, skólaþjónustu, velferðarþjónustu og aðra samfélagsþjónustu

Grunnskóli Húnaþings vestra

Vinna við nýja viðtökuáætlun nýrra Íslendinga

Heimildir

Skýrsla starfshóps um móttöku flóttamanna hjá Reykjavíkurborg 2018

https://fundur.reykjavik.is/sites/default/files/agenda-items/147_8.3_skyrsla_velkomin.pdf

School – a Basis for successful inclusion, newly arrived children and young people in the Nordic countries

<https://nordicwelfare.org/wp-content/uploads/2018/03/School-a-basis-for-successful-inclusion.pdf>